

Baromfiistállók és telepek

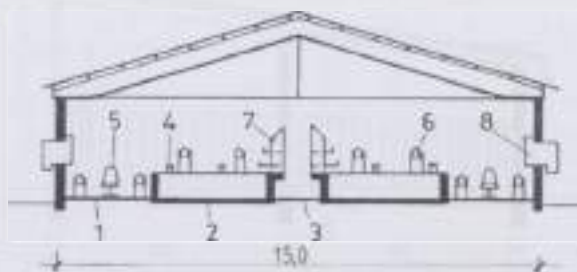
A hazai nagyüzemi állattartási ágazatok között a baromfitartás alkalmazta leg hamarabb – a nagy hozamú fajták, hibridek meghonosításával együtt – a korszerű tartási és üzemeltetési technológiákat. Ez főleg annak tulajdonítható, hogy az ún. tenyésztési és termelési integrációk (termelési rendszerek) ebben az ágazatban alakultak ki leghamarabb. Ennek eredményeként hazánk a baromfitermékek és baromfi-tartástechnológiák (gépek és épületek) jelentős exportőrévé vált.

A sertéstartásnál már említett energiaár-növekedés ezt az ágazatot azonban még mélyebben érintette, mivel a baromfitakarmányok előállítására és a baromfitartástechnológiák is igen energiaigényesek. Az ágazat ebből következő elhúzó-dó váltsága azt is okozta, hogy a baromfiistállók és telepek rekonstrukciója is késett. (Rekonstrukciós tervek ugyan készültek, de kivitelezésre mostanáig viszonylag kevés helyen került sor.)

A baromfiágazat jellemző technológiai és műszaki megoldásait legszemélyesebben ugyancsak néhány ábrán célszerű bemutatni. Mind a tojástermelésben, mind a brojlertermelésben korábban az ún. mélyalmos megoldások kerültek alkalmazásra.

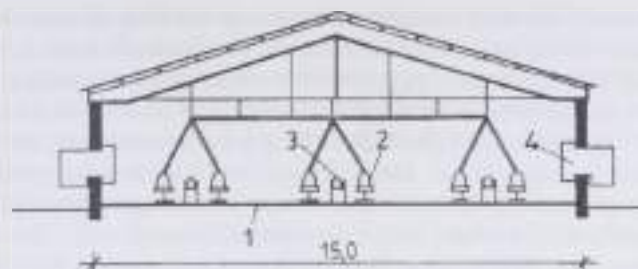
A 649. ábrán láthatóan a tyóktartásnál egyszerű a tojófészek helyigénye, másrészt a kapargálás miatti porképződés csökkentése végett az istálló alapterületének $\approx 40\%$ -a a tényleges mélyalmos rész, közel ugyanennyi a farúccsal fedett trágyatárolók által elfoglalt alapterület s a megmaradó rész a tojás összegyűjtésére szolgáló közlekedő út. Ebben a rendszerben, ill. ebben az időszakban a padozatra helyezett kaparólános etetőberendezések és szintezést igénylő vályús, ill. túlfolyós itatók voltak a nagyüzemi baromfitartás legfontosabb gépei. Az állományváltáskori mosások és fertőtlenítések alkalmával ezeket a berendezéseket kézzel kellett szétszedni, ki-ill. behordani, és újra felállítani.

Ennél valamivel korszerűbb tartástechnológia alkalmazására példa a 650. ábrán látható, 100%-os arányban mélyalmos korabeli brojler istálló, amelyben az

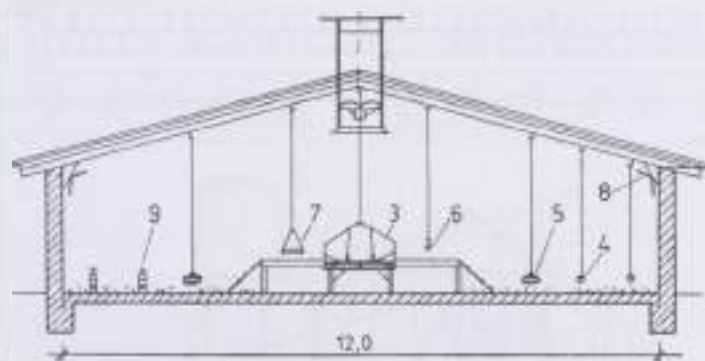

649. ábra. Az 1960-as évek végén épült, részben mélyalmos tartástechnológiájú tojóistálló (szülőpártartó) keresztmetszete

1/ mélyalmos felület, 2/ rácossal fedett felület, 3/ tojásgyűjtő út, 4/ etetővályú, 5/ kakas-etető, 6/ túlfolyós itató, 7/ álmotzott egyedi tojófészek, 8/ szellőző csatorna

630 ábra. Mélyalmos brojlersarke istálló keresztmetszete
(1 mélyalmos felület, 2 köretető, 3 túlfolyós itató, 4 szellőző csatorna)

651. ábra. Részben (66%) mélyalmos tartástechnológiájú, korszerű szülőpár istálló alaprajza és keresztmetszete

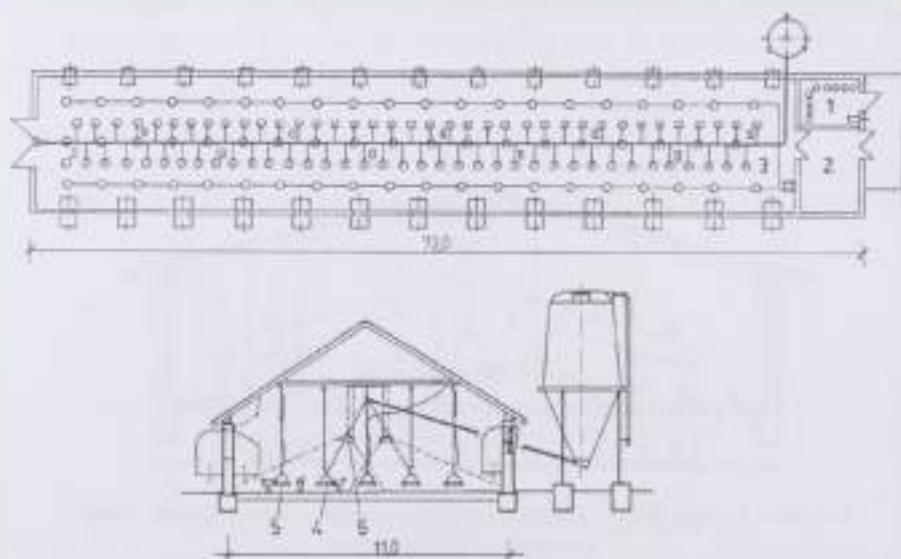
(1 előtér, 2 nevelőtér, 3 függesztett csoportos tojófészek, alatta tojásgyűjtő szalaggal,
4 függesztett kaparóláncos etető, 5 közvetlen feltöltésű függesztett köretető,
6 függesztett csoportgátós itató, 7 függesztett körmató, 8 légtelenítő, 9 padlózatra helyezett
kaporóláncos etető (alternatív megoldásként))

állatok belső mozgását nem akadályozó körzetetők kerültek alkalmazásra. Ezekbe a takarmányt felsőpályás zárt szállítórendszer juttatta, és ezért a fertőtlenítések alkalmával már lényegesen egyszerűbb szerelési munkára volt csak szükség.

Ezek a mélyalmos tartástechnológiák, ablakok nélküli klimatizált baromfi-istállóknak lényegében ma is jellemzőek főleg a brojlertartásban, de olyan korszerű gépekkel és eszközökkel, amelyek nagy munkatermelékenységgel és a korábbiaknál megbízhatóbb üzemeltetésre adnak lehetőséget. Egy ilyen, részben mélyalmos (66%-os arányban) korszerű tojóistállót mutat a 651. ábra.

A (keresztmetszet jobb oldalán látható) függesztett etető és itató berendezések, valamint a tojáskiszállító szalaggal szerelt tojófészek, valamint az istálló gépi szellőztetése, a korszerű baromfi tartástechnológiák egyik példáját érzékeltetik. (A keresztmetszet bal oldalán látható, padozatra helyezett etetőberendezés csupán alternatív lehetőségnek tekintendő.) Ezeknél az istállóknál az állományváltáshoz kapcsolódó munkák során valamennyi berendezés a függesztékeik révén magasra felhúzható, így a padozat takarítását és fertőtlenítését akadálymentesen gépesítve el lehet végezni.

Ugyanennek a korszerűségi szintnek felel meg a 652. ábrán látható 100%-ig mélyalmos tartástechnológiájú brojler istálló is. Ennél a megoldásnál a padozaton semmilyen berendezés nincs, tehát az előzőekben leírtak még egyértelműbben érzékelhetők. Az ábrán látható ejtőesőves körzetetők, ill. a korszerűbb spiráleségás közvetlen felhőtésű, emelhető etetők, továbbá a cseppelfogó tálcás szelepes, függesztett itatók jellemzik a brojler istállókat.

652. ábra. Célszerűen gépesített mélyalmos rendszerű brojler istálló alaprajza és keresztmetszete

(1 PH-gázirtó, 2 gondozói szoba, 3 nevelőtér, 4 körzetítő, 5 körtató, 6 infralámpás milánya)

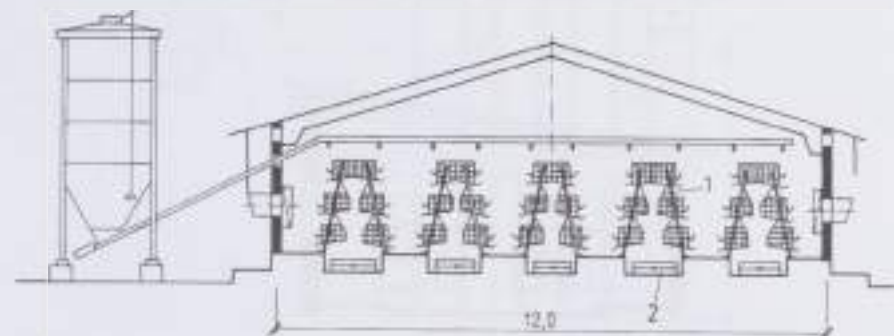
A baromfi istállók jobb kihasználtságára és a termelékenység fokozására irányuló törekvések életre hívták az ún. ketreces baromfitartási technológiákat is. Ezekre az jellemző, hogy pl. 4-5 db tyúkot egy-egy kb. 50×50 cm-es alapterületű e célra kifejlesztett és egymás fölé helyezett fémháló ketrecekbe raknak. E ketrecekben történik az etetésük, az itatásuk és innen kell a tyúkok által termelt tojásokat, valamint a trágyát is elszállítani.

A 653. ábrán egy ilyen tojóistálló keresztmetszetét láthatjuk berendezve. A nagyüzemi tojótelepeken túlnyomórészt ilyen ketreces technológiákat alkalmaznak.

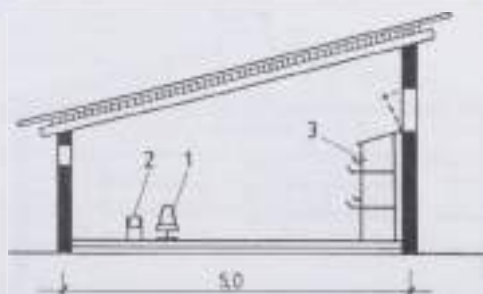
Voltak próbálkozások a ketreces tartástechnológia alkalmazására a brojlertartásban is, de nem váltak be.

Mindkét tartástechnológiai megoldás természetesen a kisüzemekben is megjelenet és elterjedt. Ez látható a 654. és a 655. ábrákon is.

Egyébként a ketreces tyúktartási technológia annak ellenére, hogy az utóbbi évek fejlesztései olyan új ketrecmegoldásokat eredményeztek, amelyek zavarmentesen üzemeltethetők – várhatóan nem sokáig lesz a mai formában alkalmazható. Az Európában egyre erősödő állatvédő mozgalmak ugyanis e tartási

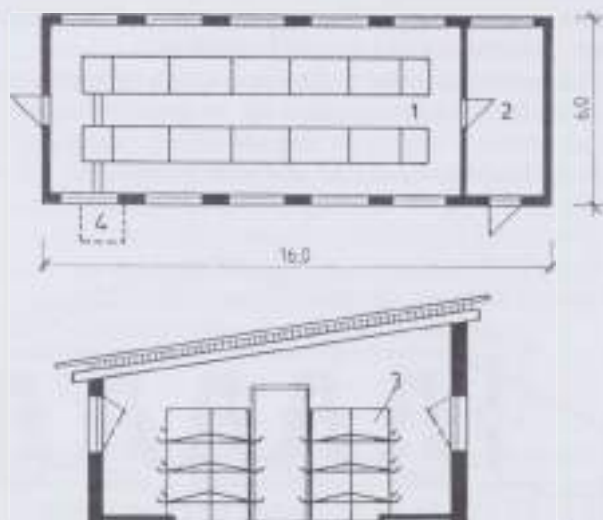
653. ábra. Nagyüzemi ketreces tojóistálló keresztmetszete
(1 trágyafelfogó fólia, 2 trágyakibúró szar)

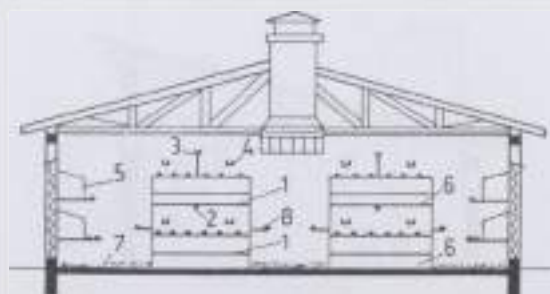
654. ábra. Kisüzemi mélyalmos tojóház keresztmetszete
(1 kézi felhúzóú körstető, 2 árfolyós itatóvályó, 3 tojófüszek)

módot nem tartják elfogadhatónak, s egyes országokban már elértek, hogy a zárt ketrecek alkalmazását rövid időn belül várhatóan betiltják. Az erre való felkészülésként megindult egy olyan fejlesztő munka, amely a ketreces technológia előnyei egyrésztének megtartása mellett új, a tyúkoknak több mozgási lehetőséget biztosító nyitott ketreceket eredményezhet. Erre láthatunk egy példát a 656. ábrán. A szobában lévő fejlesztést az EU állatvédelmi törvényei is szükségessé teszik, mivel az újabb előírásoknak – pl. a ketrecek méreteiben – azok csak részben felelnek meg.

A szobában lévő fejlesztőmunkának van olyan irányzata is – főleg a költségcsökkentések lehetőségeit keresve –, hogy az istállók zártságát is fokozatosan

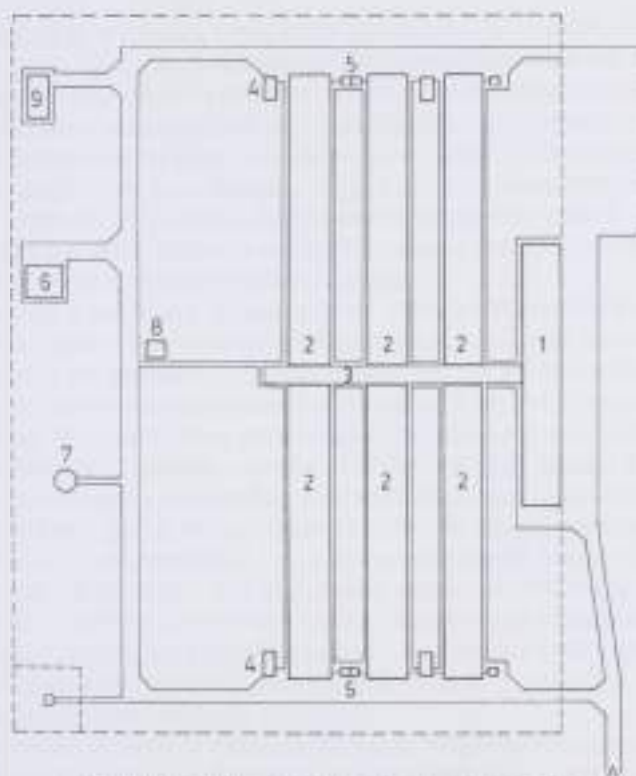
655. ábra. Kisüzemi ketreces tojóház alaprajza és metszete
(1 istállóter, 2 takarmánysó, 3 tojóketrec, 4 trágyagyűjtő)

656. ábra. Nyitott tojóketrecekkel berendezett tojóistálló (Volier-blokk)
(1 rácspadozat, 2 csepegtető itató, 3 vályús itató, 4 etetővályú, 5 tojófészek, 6 trágyatál, 7 mélyalom, 8 ülőrudak)

feldolják, s a tyúkok nem csak az épületen belül mozoghatnak szabadabban, hanem kimehetnek az épületen kívüli kifutóba is. Lehet, hogy a tyúktartásban is „visszajön” a természetes szellőzés, ill. a természetes megvilágítás alkalmazásának a lehetősége, valamint a fűtési igény is lényegesen kevesebb lehet. Ez nem azt jelenti, hogy nem lesz szükség mesterséges szellőzésre és világitásra, de a magas energiaárak mellett nem közömbös a tartási mód energiaigényessége.

Hivatkozva a szarvasmarha és sertéstartásnál leírtakra, lényegében ugyanazt a tendenciát látjuk a baromfiágazatban is. Ez pedig az a etológiai ismeretekre támaszkodó, kis energiaigényű, állat- és környezetkímélő tartástechnológiák kialakítását, ill. alkalmazását jelenti.

637. ábra. Nagyüzemi tojótelep elrendezésének vázlata

(1 szociális épület és tojáscsőtároló, ill. tojásraktár, 2 tojóházak, 3 gyűjtő folyosó,
4 trágyatárolók, 5 takarmánytárolók,
6 aggregátor ház, 7 hidrogénbesz, 8 transzformátor, 9 hulláctető)

Annak érzékeltetésére, hogy egy-egy tojástermelő vagy baromfiústermelő üzem milyen egységekből áll, a 637. ábra egy nagyüzemi tojótelepet mutat be.

Az ilyen telepek komoly szakmai felkészültséget kívánó, élelmiszer-alapanyagot előállító – az időjárástól lényegében független – ipari jellegű üzemek.